

MEKTUP**KAMU SAĞLIK HİZMETLERİ VE HEKİMLER***Kemal HİSAR****Sayın Toplum ve Hekim Dergisi Yöneticileri**

Öncelikle T.C. Anayasası'nın 10. maddesini ve İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi'nin 7. maddesini belirtip, bir hekim olarak bazı hekimlerin haksız kazançları ile görüşlerimi ilettikten sonra, yardımlarınızı talep ediyorum.

T.C. Anayasası'nın 10. maddesinde 'Herkes dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetmeksizin kanun önünde eşittir. Hiçbir kişiye, aileye, zümreye veya sınıfa imtiyaz tanınamaz' denmektedir.

İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi'nin 7. maddesinde 'Yasa önünde herkes eşittir ve ayırım gözetilmeden yasanın korumasından herkesin eşitçe yararlanma hakkı vardır. Herkesin, bu bildiriye aykırı her türlü ayırıcı işleme ve bu tür bir ayırmacılık için yapılacak her türlü kışkırtmaya karşı eşit bir korunma hakkı vardır' denmektedir.

224 sayılı yasanın 3. ve 4. maddelerine göre 'Hekimler özel hekimlik yapmak ya da kamu sektöründe görev seçmekte özgürdür. Kamu sektöründe çalışan hekimler ücret karşılığı özel hasta bakamazlar' denmektedir. Bu maddeler daha sonra bence Anayasa'nın 10. maddesi ve İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi'nin 7. maddesine (iç hukukumuzda bağlayıcı olmamasına rağmen, evrensel bir ilke olduğu için burada sözünü ediyorum) aykırı olarak yürürlükten kaldırılmış ve kamu kesiminde çalışan hekimlerin özel olarak çalışmalarına olanak sağlanmıştır. Bunu kanunla kısıtlanan diğer devlet memurları yapsa 657 Sayılı Devlet Personel Kanunu'nun 12/5/1982 gün ve 2670 sayılı yasa ile değiştirilen disiplin cezalarına ilişkin hükümlerinden 'D' maddesinin 'g' hükmüne göre, ticaret yapmak veya devlet memurlarına yasaklanan diğer kazanç getirici faaliyetlerde bulunmak suçundan en azından 'kademe ilerle-

mesinin durdurulması cezası' ile cezalandırılacaktı. Bunu hekim olmayan bir üniversite öğretim elemanı yapsa idi üniversiteden çıkartılacaktı.

Bu olay üniversite hastanelerinde öylesine boyutlara ulaşmıştır ki döner sermaye adı altında tıp fakültelerinin bazı bölümlerinin öğretim üyeleri neredeyse normal maaşlarının 2-3 hatta daha fazla katı maaş almaktadırlar. Bu olay bu şekilde de bitmemekte yine bu kamu üniversitesi hastanelerinde özel muayene, tedavi, ameliyathane çeşitli kisveler altında measi içi ve dışı zamanlarda yapılmakta yine bazı öğretim elamanları ilave kazancın üzerinde bir kazanç daha sağlamaktadırlar. Oysa aynı kamu üniversitelerinin diğer fakültelerinde öğretim elemanlarına böyle bir olanak verilmemiştir. Yukarıda da belirttiğim gibi bu uygulamalar Anayasamızın eşitlik ilkesine uygun olmadığı gibi hakkaniyete de aykırıdır. Şöyle ki; kamu üniversitesi hastaneleri topluma aittir toplum bu hastanelerinin bedelini ödediği gibi öğretim üyelerinin (yetersiz bile olsa) maaşlarını da ödemektedir. Oysa yapılan bu uygulama ile kamunun olanaklarını kullanan bu öğretim üyeleri haksız kazanç sağlamaktadırlar. Bunu kanunla kısıtlanan diğer bir devlet memuru yapsa 657 Sayılı Devlet Personel Kanunu'nun 12/51/82 gün ve 2670 sayılı yasa ile değiştirilen disiplin cezalarına ilişkin hükümlerinden 'A' maddesinin 'e' hükmüne göre, devlete ait resmi araç, gereç ve benzeri eşyayı özel işlerinde kullanmaktan en az 'uyarı cezası' ile cezalandırılacaktı ve tekrar edemeyecekti.

Sözü edilen durumun çok daha vahim bir boyutu vardır. Mesai içi ve dışı muayeneler, tedaviler, ameliyathane tıp fakültesi eğitimini o kadar aksatmadır ki teorik ders dışında öğrenci neredeyse öğretim üyesini görememekte, asistanlar ise baş asistanın eğitimi ile yetinmek zorunda kalmaktadırlar. Normal hastalar ise nadiren üniversite öğretim üyelerince bizzat izlenmektedir (az da olsa bazı sorumlu öğretim üyeleri bu dejenerasyonun dışındadırlar). Kısacası başta hasta hakkı olmak üzere, eğitim hakkı ve

* Dr., Halk Sağlığı Uzmanı

diğerleri olmak üzere pek çok insan hakkı çiğnenmektedir.

Bu durumu görmekten izlemekten bir vatandaş ve hekim olarak çok büyük üzüntü ve utanç duyuyorum. Benim gibi pek çok onurlu hekim arkadaşın da bu duyguları paylaştığına eminim. Yoksulluk sınırındaki ücretlerle geçinmek zorunda olan ve bu duruma yasal yollarla karşı çıkıp sendikalarla, çeşitli meslek ve diğer sivil toplum örgütleriyle mücadele vermeye çalışan milyonlarca insanın gözü önünde bu sağlık sömürüsü sergilendiği için her hekim toplum tarafından aynı kategoriye konulmakta hekimlik toplum önünde gittikçe daha büyük prestij kaybetmektedir.

Bu durum artık son bulmalıdır. Bazı hekimler ünvanlarına ve kariyerlerine göre az kazandıklarını düşünüyorlarsa, bu sorunu sistemi kendi çıkarlarına göre dejenere ederek çözmekten vazgeçmelidir. Bu sorunlarını, gelişmiş ülkelerdeki ve Türkiye'deki diğer çalışanların yaptığı gibi yasal örgütlü toplumsal mücadele vererek çözmelidirler. En sağlıklı yolun bu olduğunu artık görmeye de başlamalıdır. Aksi halde eminim ki en önce benim gibi düşünen duyarlı hekim arkadaşlarından en şiddetli tepkiyi görmeye

başlayacaklardır.

Bu görüşlerimi ilettikten sonra sizlere şu soruları sormak istiyorum:

1. Görüşlerime kısmen veya tamamen katılıyor musunuz?
2. Katılıyorsanız bu konuda bir meslek örgütü yayın organı olarak ne yapmayı düşünüyorsunuz?
3. Katılmıyorsanız, nedenlerini ayrıntılı bir biçimde bana iletir misiniz?
4. Mektubumu okuyucu mektupları bölümünde yayımlayabilir misiniz?

En kısa sürede cevap vermenizi dileyerek, sözlerime son veriyorum. Saygılarımla.

15.7.1999

Sayın Dr. Kemal Hisar;

Mektubunuzda, hekimlerin mesleki üretimleri sırasında ortaya çıkan olumsuz durumları tanımlıyorsunuz. Tanımladığınız olumsuz durumların ortaya çıkmasında, hekimlere diğer meslek gruplarından farklı olarak tanınan ayrıcalıklı çalışma olanağının kolaylaştırıcı faktör olduğunu vurguluyorsunuz. Bu saptamalarınıza tümüyle katılıyoruz.

Toplum ve Hekim Yayın Kurulu olarak, belirttiğiniz "olumsuz durumların" ortadan kaldırılabilmesi için, sağlık alanında yapılacak pek çok düzenleme ile birlikte, tam-süre çalışma modeline geçilmesi gerektiğine inanıyoruz. Hekimler için tam-süre çalışmayı, sağlık sektöründe istihdamlı hekimlerin, üretim sürecinde parçalanmasının önüne geçerek örgütsüzleşme ve yabancılaşmasının en aza indirilmesinin sağlanması; daha az çalışma, daha az sömürü oranı önkoşuluyla üretim süreci içinde işgal ettiği yerin bütünlüğünün korunması biçiminde tanımlıyoruz. Kabaca, hekimlerin kamu ya da özel "tek işte" istihdamını öneriyoruz.

Yayın Kurulu'ndan arkadaşlarımızın da içinde bulunduğu tam-süre çalışma ile ilgili Türk Tabipleri bünyesinde oluşturulmuş "Tam-süre Çalışma Komisyonu" olduğunu biliyoruz. Tam-süre Çalışma Komisyonu, tam-süre ile ilgili "Yasa Tasarı Taslağı" oluşturulmasına yönelik hazırlıklarını sürdürmektedir. Mektubunuz hem Yayın Kurulumuz hem de Tam-süre Çalışma Komisyonu için bir moral kaynağı olmuştur. Katkı ve desteğinizi bekliyor, sevgilerimizi sunuyoruz.

**Toplum ve Hekim
Yayın Kurulu**